

Årsredovisning 2020 Region Norrbotten

Dnr 00201-2021

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att

1. Godkänna årsredovisning Region Norrbotten 2020.
2. Göra avsättning till resultatutjämningsreserv (RUR) med 787 mnkr.

Yttrande till beslutsförslaget

Regionen har ett mycket bra ekonomisk resultat för 2020 och för första gången har Region Norrbotten uppnått en positiv soliditet inklusive ansvarsförbindelsen. Trots coronapandemin och den stora påverkan som den haft på regionens verksamheter har den pågående omställningen gett effekt. Den uppskjutna vård, som är en effekt av att planerad vård varit neddragen för att resurssätta covid-19-vården, måste hanteras de kommande åren. Även nya vårdbehov har uppstått som måste hanteras.

Sammanfattning

Coronapandemin påverkar regionen och dess verksamheter på många sätt. Covid-verksamheter har byggts upp och omprioritering har gjorts av planerad vård och annan verksamhet, vilket lett till undanträngd vård och nya vårdbehov som regionen behöver hantera i år och åren framöver.

Den samlade bedömningen av de strategiska målen för året visar att två av de 20 strategiska målen helt har uppnåtts, 15 har delvis uppnåtts, två mål har inte uppnåtts och ett mål har inte kunnat bedömas.

Regionens resultat är 877 mnkr vilket är 438 mnkr bättre än budget. Det finansiella målet att balanskravsresultatet ska uppgå till en (1) procent av skatter, statsbidrag och utjämnning uppnås med god marginal. Avsättning till resultatutjämningsreserv är möjlig att göra med 787 mnkr. Regionen har för första gången uppnått en positiv soliditet inklusive pensionsförpliktelse som redovisas som ansvarsförbindelse.

En samlad bedömning av regionens finansiella mål och verksamhetsmål resulterar i bedömningen att Region Norrbotten, med hänsyn taget till omständigheterna (coronapandemin), har en delvis god ekonomisk hushållning.

Ärendet

Årets resultat är ett överskott med 877 mnkr. Förklaringar är låg nettokostnadsutveckling, ökade generella statsbidrag, delvis hänförligt till coronapandemin, samt den nya kostnadsutjämnningen.

Under stor del av året har verksamheterna bedrivit covidvård och den planerade verksamheten har varit neddragen med minskade kostnader och förloerade intäkter som följd. Staten har ersatt regionen med 354 mnkr för de merkostnader som covidvården har inneburit och för provtagning av PCR och serologi. Staten har även kompenserat regionen för ökade sjuklönekostnader med 50 mnkr.

Med anledning av coronapandemin har Länstrafikens passagerare minskat kraftigt. Passagerarintäkterna kopplat till stomlinjerna är 25 mnkr lägre än 2019. Regionala kollektivtrafikmyndigheten har fått 14 mnkr i kompensation från staten där regionens andel utgör 11 mnkr. Länstrafikens preliminära underskott uppgår till 24 mnkr, varav regionens andel, stomlinjenätet, utgör 18 mnkr. Region Norrbotten har under december 2020 förskottsbetalat 15 mnkr av dessa, slutliga regleringen blir under våren 2021.

Omställningen som påbörjades hösten 2019 har minskat kostnaderna med ca 220 mnkr under 2020 och ackumulerat med ca 313 mnkr sedan start. Bland annat har antalet anställda minskat med 311 personer sedan september 2019. Sammantaget har verksamhetens nettokostnader minskat med 3,6 procent under året. Divisionerna har förbättrat sina resultat jämfört med föregående år med 264 mnkr och redovisar ett underskott på 27 mnkr för 2020. Regiongemensamma verksamheter redovisar en positiv avvikelse mot budget med 529 mnkr.

Skatteintäkterna har minskat med -108 mnkr, delvis som en följd av pandemins effekter på samhällsekonomin. Regionen har erhållit ökade generella statsbidrag med 244 mnkr.

Finansnettot är negativt med -144 mnkr och förklaras av den kraftiga börsnedgången i samband med pandemins utbrott som innebar att pensportföljens värde sjönk kraftigt. Värdet på pensionsportföljen har stadigt ökat sedan dess men är vid utgången av 2020 fortfarande lägre än vid årets ingång.

Balanskravsresultatet i relation till skatter och generella statsbidrag är 10,6 procent vilket innebär att regionen med god marginal når det finansiella målet på 1 procent.

Avsättning till resultatutjämningsreserv är möjlig att göra i årsbokslutet med 787 mnkr. Vid avsättning till resultatutjämningsreserv blir balanskravsresultatet 160 mnkr vilket i förhållande till skatter, generella statsbidrag och utjämnning då uppgår till 1,8 procent.

Samlad bedömning av måluppfyllelsen avseende fullmäktiges strategiska mål

Bedömningen av måluppfyllelsen av de strategiska målen är en samlad bedömning, vilket innebär att resultatet för enskilda styrmått och kontrollmått inte nödvändigtvis får avgörande genomslag på måluppfyllelsen, utan även aktiviteter och andra faktorer påverkar.

God ekonomisk hushållning

Den samlade bedömningen av de strategiska målen för perioden visar att två av de 20 strategiska målen helt har uppnåtts, 15 har delvis uppnåtts, två mål har inte uppnåtts och ett mål har inte kunnat bedömas. En sammanvägning av måluppfyllelsen för regionens finansiella mål och verksamhetsmål resulterar i bedömningen att Region Norrbotten med hänsyn till omständigheterna (coronapandemin) har en delvis god ekonomisk hushållning. Det finansiella resultatmålet, att balanskravsresultatet ska uppgå till en (1) procent av skatter, statsbidrag och utjämning, uppnås med god marginal.

Samhälle

Hållbart nyttjande av resurser

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att målet är delvis uppnått. Flera satsningar görs som bidrar till en hållbar näringslivsutveckling samtidigt som Norrbotten har goda förutsättningar att komma väl ut i det nya EU-programmet för en rättvis omställning där den svenska stålindustrins värdekedja är prioriterad. Insatser har initierats under året för att möta det ökade antalet varsel och arbetslöshet till följd av pandemin. Under året har regionen inlett processer som kopplar den regionala utvecklingsstrategin till fysisk planering. På så sätt utvecklas regionens roll inom fysisk planering.

Ett brett, starkt näringsliv och civilsamhälle

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att målet är delvis uppnått. Besöksnäringen har påverkats hårt av pandemin. Regionen har med hjälp av dialog med näringslivet och våra verktyg genomfört åtgärder som har kunnat mildra effekterna. Basindustrin och dess underleverantörer har inte påverkats i samma utsträckning. Trycket på projekt- och företagsstöd har varit högt under året. Ett arbete med att ta fram en överenskommelse mellan regionen, länsstyrelsen och civilsamhället har genomförts.

God livskvalitet, jämlik och jämställd hälsa

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att målet är delvis uppnått. Länsutvecklingsrådets arbete med att öka antalet deltagare, stärka nätverket och öka fokus på kulturfrågor stannade av till följd av pandemin. Under perioden har insatser gjorts inom området kompetensförsörjning med utbildningsmöjlighet för att möta situationen med ökat antal varsel och arbetslösa. En uppföljning av regionala utvecklingsstrategin och kulturplanen visar att åtgärder vidtas som bidrar till deras genomförande.

Tydligt regionalt ledarskap

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att målet är delvis uppnått. Pandemin har påverkat den politiska agendan och därmed arbetet med påverkansfrågorna under 2020. Stockholmskontorets funktion som en mötesplats för samtal och påverkan har begränsats. Samtidigt har den nya verkligheten med en mängd digitala möten ökat tillgängligheten till arenor och beslutfattare. Att koppla en påverkansfråga till någon typ av händelse, egen

rapport eller utredningsförslag skapar stor nytta. Samverkan med andra är även det en tydlig framgångsfaktor i arbetet med påverkansfrågor.

Medborgare

Goda kommunikationer

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att målet är delvis uppnått. Under året har en rad positiva händelser skett som skapar förutsättningar för infrastrukturen i ett längre perspektiv. Arbetet är långsiktigt och påverkas inte av pandemin. Tillgängligheten avseende flyg till och från Norrbotten har dock försämrats under året. Efter vårens nedgång skedde en viss återhämtning i början av hösten innan pandemins andra våg slog till. Kollektivtrafiken påverkas negativt av färre resenärer och att antalet tågturer har reducerats.

Ett rikt och brett kulturliv

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att målet är delvis uppnått. Trots uppnådda styrmått har pandemins påverkan på länets kulturliv och medborgarnas tillgång till fysiskt kulturutbud varit så kraftig att det inte går att säga att målet är uppnått. Det fysiska utbudet har efter mars månad varit begränsat samtidigt som det digitala utbudet ökade under den senare delen av våren. Regionens kulturverksamheter gick från att ställa in till att ställa om och anpassa sig för att hitta alternativa vägar till publiken och besökarna.

Stöd och motivation för att främja jämlik och jämställd hälsa

Den samlade bedömningen är att målet delvis har uppnåtts. Stödformerna för att informera om och förebygga ohälsa, samt att främja jämlik och jämställd hälsa, har påverkats av pandemin i olika grad. För att klara genomförandet har man fått hitta och använda sig av nya vägar. Målet för deltagande i hälsosamtalen nås inte, vilket främst beror på att hälsocentralerna har fått omprioritera sin verksamhet. Andra stöd lämpar sig inte i digital form, däribland utbildningarna i MHFA (första hjälpen till psykisk hälsa) som därför anpassats efter riktlinjer för covid-19 och genomförts fast med färre deltagare. Under året har information och insatser för utsatta grupper kunnat genomföras, exempelvis äldre respektive olika åldersgrupper med psykisk ohälsa. Flertalet insatser har föranletts på grund av identifierade risker och förändrade levnadsvanor under pandemin. Exempelvis togs informationsskriften ”Norrbottens hälsoguide” fram, med råd och tips som särskilt riktade sig till personer över 70 år och övriga riskgrupper. Guiden delades ut till hushållen i Norrbotten. Annat som påverkades av pandemin var analysrapporten för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR där data från Folkhälsomyndigheten försenades och levererades först i slutet av året. Analysrapporten är därför framskjuten till 2021.

En god, jämlik och samordnad vård för kvinnor och män

Den samlade bedömningen är att det strategiska målet delvis är uppnått. Det höga trycket på vården under pandemin har haft negativ påverkan på flera målområden, men vissa styrmått har trots det förbättrats jämfört med föregå-

ende år. De oplanerade återinskrivningarna når inte målen för 2020. Andelen utskrivningsklara patienter på sjukhus har ökat jämfört med 2019 och uppnår inte heller målet. Dock har antalet dagar då utskrivningsklara patienter är kvar på sjukhus minskat betydligt. Andelen patienter inom palliativ vård som har en dokumenterad behandlingsstrategi når inte målet men är relativt nära.

Invånarnas tillgänglighet till hälso- och sjukvården följs upp på flera områden. År 2020 har varit ett exceptionellt år då coronapandemin medfört stora omställningar av vårdens resurser för att möta behovet av vård för patienter med covid-19. Det har inneburit begränsningar i det övriga vårdutbudet och påverkat tillgängligheten på flera vårdområden. Väntetiderna till läkarbesök och åtgärd inom specialiserad vård har ökat. Inom barn- och ungdomspsykiatri har dock väntetiderna minskat jämfört med 2019. Även när det gäller andelen patienter som får medicinsk bedömning inom tre dagar från första kontakt är resultatet bättre än föregående år. Andelen patienter som blir färdigbehandlade vid ett besök i folktandvården har ökat något under året men når inte målet.

Verksamhet

Nära vård på nya sätt

Den samlade bedömningen är att målet uppnåtts. Covid-19-pandemin har skyndat på den digitala utvecklingen. Under 2020 har vi sett en stor ökning av användningen av digitala tjänster i Norrbotten. Andelen invånare som loggat in på e-tjänsterna på 1177.se har ökat rejält från 50 procent till 75 procent under året. Dessutom har dubbelt så många vårdbesök digitalt, via antingen video eller telefon ägt rum under 2020 jämfört med 2019. I februari lanserades Digitalen som är regionens nya digitala ingång för vårdärenden. Tjänsten har tagits emot mycket väl och under 2020 har ca 12 000 ärenden hanterats digitalt av sjuksköterskor och läkare. Snittbetyget från patienterna ligger hittills på hela 4,7 på en femgradig skala. Andra digitala tjänster som lanserats under 2020 är utökad användning av webbtidbok, ny lösning för digitala videobesök samt nya verktyg för hemmonitorering. Även nya arbetssätt har snabbt etablerats i vårdverksamheten som en följd av anpassning till en ny verklighet på grund av covid-19-pandemin. En del i vårdens förflyttning mot öppnare vårdformer och nära vård på nya sätt handlar om att en större andel av öppenvårdsbesöken ska ske i primärvården. För 2020 var andelen besök i primärvården 61,5 procent, vilket är i stort sett oförändrat jämfört med föregående år.

En effektiv, säker och hälsofrämjande verksamhet med god jämställd kvalitet oavsett leverantör

Den samlade bedömningen är att det strategiska målet delvis är uppnått. Coronapandemin bedöms inte ha haft någon större påverkan på måluppfyllelsen. Ledtiderna för vårdförlopp inom cancervården är sämre än föregående år. Andelen vårdskador har minskat och är nu lägre än målnivån för 2020. Förskrivning av antibiotika har minskat betydligt och målet har uppnåtts för första gången. Tillämpningen av läkemedelsberättelser för patienter

75 år eller äldre uppnår också målet för både män och kvinnor. Andelen läkemedelsgenomgångar är oförändrad och kräver fortsatta förbättringar. Andelen patienter i riskgrupper som fått frågor om levnadsvanor uppnår målen inom två av fyra sjukdomsområden.

Nöjda och delaktiga patienter och invånare

Den samlade bedömningen är att det strategiska målet delvis är uppnått. Coronapandemin bedöms ha påverkat måluppfyllelsen negativt inom några av delområdena. Andelen upprättade samordnade individuella planer där den enskilde patienten deltagit i mötet är oförändrat jämfört med föregående år och når ännu inte målet. Antalet ärenden till patientnämnden inom kategorin kommunikation har minskat jämfört med föregående år men är fortfarande högre än målnivån från 2018. Med anledning av pandemin har regionen inte arrangerat några medborgarkaféer för dialog med invånarna under 2020. Utbetalda arvoden för patient- och brukarmedverkan minskade jämfört med 2019 i motsats till målet om en ökning, vilket också är en följd av pandemin.

En välkomnande, nytänkande, hållbar och attraktiv verksamhet

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att målet är delvis uppnått. Utvecklingsarbetet inom regionen har under 2020 präglats starkt av den pågående covid-19 pandemin. Stora delar av det planerade utvecklingsarbetet har prioriterats om eller pausats till förmån för aktiviteter för att stötta arbetet med covid-19. Ett fokusområde har varit digitaliseringsarbetet som fullföljts enligt handlingsplanen för digitaliseringsstrategin, med några få undantag. Digitaliseringen har blivit ännu viktigare med anledning av pandemin, då många möten och ärenden nu behöver hanteras på distans.

Pandemin innebär att den årliga konferensen Utveckla Norrbotten inte kunde genomföras. Som kompensation har täta dialoger med kommuner och andra organisationer genomförts. Det har gett regionen förståelse för näringslivets, kulturlivets och kommunernas utmaningar. Utifrån det har åtgärder som svarar mot pandemins effekter utformats. Två centrala samråd med företrädare för nationella minoriteter har kunnat genomföras och insatser sker för att utveckla dem ytterligare.

Medarbetare

Hållbar kompetensförsörjning oavsett leverantör

Den samlade bedömningen är att det strategiska målet inte är uppfyllt. Coronapandemin har under perioden haft stor påverkan på regionens verksamheter och resulterat i omfattande förändringar. Under året har sjukfrånvaron ökat då medarbetare sjukskrivit sig i enlighet med myndigheternas rekommendationer. Andelen extra arbetad tid har ökat på grund av höjd beredskap under pandemin samt till följd av högre sjukfrånvaro bland medarbetarna.

Andelen främjande och förebyggande insatser har minskats då efterfrågan på uppdrag som är kopplade till organisatorisk och social arbetsmiljö i arbetsgrupper samt krisstöd har ökat.

Tydlig ledning och styrning

Den samlade bedömningen är att målet inte är uppfyllt. Den långsiktiga chefs- och ledarutvecklingen för ett hållbart ledarskap är fortsatt pausad i avvaktan på regionens omställning samt på grund av pandemin. Regionen har tvingats fokusera på att tydliggöra ledning och styrning för det akuta läget och på mer kortsiktiga lösningar.

Delaktighet, ansvar, uppskattning och inflytande

Det är inte möjligt att göra en bedömning av måluppfyllelsen, då ingen medarbetarundersökning genomförts under året. Samtliga medarbetare och chefer har på olika sätt varit engagerade i förändringsarbetet i och med pandemin. Regionen, dess medarbetare och chefer har fått mycket uppmärksamhet och uppskattning i media, från medborgare och internt.

Skapa incitament för innovation och nyskapande inom verksamheterna

Arbetet med att förbättra de metoder som används i utvecklingsprocessen har till stora delar pausats. Bland annat har seminarierien Genomförandekraft ställts in till följd av coronapandemin. Stora delar av forskningsaktiviteterna har skjutits på framtiden. Även om arbetet med utvecklingsprocessen och ledningssystemet pågått under året är bedömningen att detta mål endast delvis är uppfyllt.

Ekonomi

God ekonomisk hushållning

Den samlade bedömningen är att målet - god ekonomisk hushållning – ur ett finansiellt perspektiv uppnås år 2020.

Regionen redovisar ett mycket bra ekonomiskt resultat för året. Den påbörjade omställningen hösten 2019 ger positiv effekt men även pågående pandemi och dess effekter på verksamhet och ekonomi påverkar resultatet. Staten har ersatt regionen för merkostnader och även ökat de generella statsbidragen, bl a för minskade skatteintäkter. Under de närmaste åren har regionen balans mellan intäkter och kostnader men för en långsiktigt hållbar ekonomi behöver regionen fullfölja den påbörjade omställningen (700 mnkr) av verksamheten. Det finansiella resultatmålet; balanskravsresultat som är 1 procent av skatter, bidrag och utjämning, uppnås med god marginal och är 10,6 procent. Det positiva resultatet har inneburit att regionens soliditet för första gången är positivt även med hela pensionsåtagandet medräknat.

Divisionerna och regiongemensamma verksamheter redovisar sammantaget en ekonomi i balans för året 2020. Hälso- och sjukvårdsdivisionerna har fortfarande ett underliggande underskott i storleksordningen ca 140 mnkr som kräver fortsatt arbete med åtgärder för att nå balans.

Ökade intäkter

Den samlade bedömningen är att målet- ökade intäkter- delvis uppnås. Framgångsfaktorerna är bland annat framgångsrikt påverkansarbete, skapa förutsättningar för ökad befolkning, mobilisera externt utvecklingskapital,

rätt nivå på patient- och egenavgifter. Planerade åtgärder har genomförts eller pågår. Text har översyn av patient- och egenavgifterna utförts och regionfullmäktige har fattat beslut om nya avgifter att gälla från och med 1 april 2020. Med anledning av neddragen verksamhet på grund av omställning till covid-vård så har intäkterna dock minskat under året.

Effektiv verksamhet minst i paritet med riksnittet i våra verksamheter

Den samlade bedömningen är att årets mål för - en effektiv verksamhet med kostnader i nivå med riket - delvis uppnås. Förklaringen till att det inte uppnås helt är pandemins effekter på vårdens produktivitet.

Regionen har högre kostnader för att bedriva hälso- och sjukvård än jämförbara sjukhus i riket. Under flera år har produktiviteten minskat.

Under 2019 började arbetet med att effektivisera processer och flöden i hälso- och sjukvården att ge ekonomisk effekt och produktiviteten förbättrades på samtliga sjukhus och skillnaden i kostnadsnivå jämfört med riket minskade.

Kostnaderna har fortsatt att minska under 2020 som en följd av den påbörjade omställningen men även på grund av neddragen planerad verksamhet, framför allt under andra kvartalet. Målet ökad produktivitet nås under första kvartalet men inte under andra kvartalet. Tredje kvartalet visar oförändrad produktivitet och fjärde kvartalet kan ännu inte mätas. Pandemins effekter på produktiviteten för helår 2020 är således svåra att bedöma.

Läkemedelskostnader/invånare fortsätter att minska och uppnår årets mål.

Effektivisera verksamheterna med en kostnadsminskning på 10 procent

Bedömningen är att målet delvis uppnås. Framgångsfaktorn är att de ekonomiska handlingsplanerna genomförs och att andra kostnader inte ökar mer än planerat.

Uppföljningen av divisionernas ekonomiska handlingsplaner visar att ca 202 mnkr, 54 procent, har effektuerats under året. Den ekonomiska hemtagningen är påverkad av att verksamheterna har fått ställa om till covid-vård och arbetet med handlingsplanerna har delvis fått pausas.

Beslutsförslagets påverkan avseende jämställdhet

Beslutet bedöms inte ha någon påverkan på jämställdheten mellan kvinnor och män, flickor och pojkar.

Bilagor:

Årsredovisning 2020 Region Norrbotten

Bilaga Årsredovisning 2020 Region Norrbotten, Måluppfyllelse i perspektiv

Bilaga Divisionernas årsrapporter

Protokollsutdrag skickas till:

Avdelningsdirektörer

Divisionschefer